

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 AE Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	WO/BS/2001/25557		6 juli 2001

Onderwerp	Doorkiesnummer
Kamervragen van de PvdA, VVD, D66, CDA en SP-fractie	

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de fracties van de PvdA, VVD, D66, CDA en SP van uw Kamer over de tussenrapportage van de Begeleidingscommissie Decentrale Toelating en mijn beleidsreactie d.d. 10 april j.l.

de minister van Cultuur, Onderwijs
en wetenschappen,

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de fracties van de PvdA, VVD, D66, CDA en SP van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (ingezonden 18 mei) over de brief (OCW-01-468) bij de Rapportage van de Begeleidingscommissie Decentrale Toelating over het experiment met decentrale toelating voor het studiejaar 2000/2001.

Vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie.

1.

De leden van de PvdA merken op dat zij de selectiecriteria, die universiteiten eisen in de eerste selectieronde, onevenredig hoog achten. Zo hanteert één van de instellingen een leeftijdsgrens van ten hoogste dertig jaar. Volgens deze leden leidt dit ten eerste tot leeftijdsdiscriminatie en komt ten tweede deze eis niet overeen met de doelstelling van 'een leven lang leren'.

Antwoord:

De leden van de PvdA merken terecht op dat een leeftijdsgrens van dertig jaar leidt tot leeftijdsdiscriminatie. De betreffende instelling had deze eis aanvankelijk geformuleerd omdat zij beoogde de werkzame beroepsperiode van geneeskundige beroepsbeoefenaren zo groot mogelijk te doen zijn. De betreffende instelling heeft deze eis geschrapt nadat de Begeleidingscommissie Decentrale Toelating er op had gewezen dat zij vanuit het oogpunt van leeftijdsdiscriminatie bedenkingen had tegen het hanteren van een leeftijdsgrens zonder dat daaraan een wettelijke basis ten grondslag ligt.

2.

De leden van de PvdA-fractie vinden het zorgelijk dat in één geval de eis geldt dat kandidaten een gehele of gedeeltelijk opleiding in het hoger onderwijs dienen te hebben afgerond en zijn het met de commissie eens dat met het vragen van extra vakken en het stellen van bijzondere profieleisen de elementen rechtvaardigheid en een onevenwichtige nadruk op cognitieve prestaties in het geding zijn.

Antwoord:

Zoals uit mijn brief van 10 april (mijn reactie op het rapport van de Begeleidingscommissie) blijkt, deel ik de zorgen van de PvdA-fractie. Beide punten zijn - als aangekondigd - in het bestuurlijk overleg met de HBO-Raad en de VSNU op 12 juni jl. nadrukkelijk aan de orde gesteld. Van mijn kant is bij die gelegenheid gewezen op het grote belang van de inzet van alternatieve selectiemethoden voor het welslagen van het experiment. Op korte termijn zal ik mijn standpunt terzake ook schriftelijk bij de deelnemende instellingen onder de aandacht brengen en daarbij een oproep doen aan de instellingen om vooral de suggesties die de Begeleidingscommissie in dit verband heeft gedaan ter harte te nemen.

3.

Met name in de 2^e fase van het vwo kan er nog examen worden gedaan in

zowel de nieuwe als de oude stijl. Dit heeft tot gevolg dat niet alle leerlingen gelijke kansen hebben om aan deze eis te voldoen. Daarbij is volgens deze leden een bijkomend punt van kritiek dat niet alle studenten tijdig bekend waren met deze eis en niet alle scholen de gevraagde extra vakken aanbieden. De leden van de PvdA-fractie zijn er dan ook voor dat dit selectie criterium (voorlopig) nog niet gehanteerd wordt.

Antwoord:

De eisen in termen van bepaalde vakken waarin examen is afgelegd kunnen zowel betrekking hebben op de oude als op de nieuwe stijl. Het betreft doorgaans vakken (zoals natuurkunde of scheikunde) die zowel in de oude als de nieuwe stijl worden aangeboden. Zowel voor de oude als voor de nieuwe stijl geldt, dat de omvang van de school van invloed kan zijn op ruimte voor de leerling in de samenstelling van diens examenpakket (voorzover deze uitgaan boven het wettelijk vastgestelde minimum).

Overigens leggen dit jaar reeds veruit de meeste leerlingen het havo-examen af volgens de nieuwe stijl; dit zal vanaf volgend jaar ook bij het vwo het geval zijn.

4.

Het vragen van extra vakken en andere eisen die de reguliere studielast ver te boven gaan kan volgens de leden van de PvdA-fractie leiden tot een categorie scholieren die zich sterk laten leiden tot het cognitieve prestatie-element. Zij vragen of de minister hun mening deelt dat de motivatie van studenten gevoed wordt door hun buitenschoolse activiteiten, en of hij met hen van mening is, dat dit criterium net zo zwaar dient te wegen als de cognitieve aspecten van kandidaten.

Antwoord:

Ik heb in mijn beleidsreactie aangegeven dat hoge cognitieve prestaties natuurlijk van belang zijn, maar dat het systeem reeds voldoende prikkels bevat gericht op het behalen van zo hoog mogelijke cijfers. Een grote gemotiveerdheid kan tot uitdrukking komen in hoge cijfers, maar mogelijk ook worden afgelezen uit relevante buitenschoolse activiteiten van de kandidaten voor decentrale toelating. Ik acht het met betrekking tot *motivatie* niet zinvol om een onderscheid te hanteren tussen hoge cijfers en buitenschoolse activiteiten. Wel is het van belang, dat instellingen in het kader van het experiment de ruimte hebben en benutten om ook selectiecriteria te ontwikkelen en te hanteren, die inzicht verschaffen in de motivatie, interesses en talenten van kandidaten, op basis van niet louter cognitieve prestaties, zoals buitenschoolse activiteiten, relevante werkervaring en mogelijk profielwerkstukken. De Commissie wijst daar nadrukkelijk op. Het is aan de instellingen om te bepalen hoe zwaar men het via adequate selectiemethoden verworven inzicht in motivatie, belangstelling etc. van de kandidaat laat wegen ten opzichte van zijn of haar cognitieve prestaties.

5.

De leden van de PvdA-fractie vinden het vreemd dat het gemiddeld eindexamen-cijfer als een belangrijk selectie criterium wordt

gebruikt. Studenten met een gemiddeld eindexamencijfer van 8 of hoger worden al direct toegelaten. Zij merken op dat decentrale toelating er juist op was gericht om ook studenten met een gemiddelde van een 6,5 een reële kans op toelating te bieden. Zij vragen of de minister de mening deelt dat gemiddelde eindexamencijfers niet bepalend zijn voor het doorzettingsvermogen en de kwaliteit van toekomstige studenten aan numerus fixusstudies

Antwoord:

Gemiddelde eindexamencijfers zijn een indicatie van de mate van inspanning van de betrokkene enerzijds en zijn aanleg anderzijds. Ik onderschrijf dat de hoogte van een gemiddeld eindexamencijfer niet alleen van het doorzettingsvermogen van betrokkene afhankelijk is, maar ook van zijn aanleg. Beide factoren worden in het regeerakkoord gebruikt. De wetgever heeft ervoor gekozen cijfermatige prestaties in het voortraject te belonen met een hogere inlotingskans of directe plaatsing. Hij heeft uitdrukkelijk het gebruik van eindexamencijfers bij decentrale selectie verboden om aankomende studenten meer mogelijkheden te bieden om via andere dan cijfermatige prestaties invloed uit te oefenen op de eigen toelating. Het is mij niet bekend dat bij decentrale selectie eindexamencijfers worden gebruikt, hetgeen strijdig zou zijn met het verbod van artikel 7.57e, derde lid van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Uit de rapportage van de Begeleidingscommissie maak ik op dat daarvan geen sprake is.

6.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de minister voornemens is - op uitnodiging van de Commissie - andere, alternatieve selectiecriteria te hanteren.

Antwoord:

De aanbeveling die de Commissie hier doet kan niet aan mij zijn gericht. Het is immers aan de instellingen om criteria voor decentrale toelating te formuleren en vast te stellen. De Commissie wijst in dit verband op verkenning van de mogelijkheden binnen de zogenaamde vrije ruimte, profielwerkstukken, relevante buitenschoolse activiteiten en daarbij het gebruik van het te ontwikkelen examendossier, hetgeen door mij wordt onderschreven.

7.

Een deel van de hbo-instellingen vraagt zich af of het niet wenselijk en mogelijk is om niet alleen decentraal te selecteren maar ook de aanmeldingsprocedure geheel decentraal, dat wil zeggen zonder tussenkomst van de IB-Groep, te laten plaatsvinden. De leden van de PvdA-fractie zijn hier niet voor.

Antwoord:

Ik deel de mening van de PvdA-fractie.

De experimenten met de decentrale selectie zijn bij de laatste wijziging van de WHW mogelijk gemaakt, om studenten zelf meer invloed te geven op toelating tot fixusopleidingen. Daarbij is er voor gekozen om de instellingen zelf maximaal (ruwweg) 50% van het aantal beschikbare plaatsen door middel van selectie bij die

instelling op te vullen. Deze experimenten vinden plaats met instandhouding van het systeem van gewogen loting, zoals dat al jaren wordt gehanteerd. Sinds de start met de experimenten wordt dat systeem van gewogen loting nog voor slechts 50% van het aantal beschikbare plaatsen toegepast. Ik hecht er aan in ieder geval deze systematiek in stand te houden. De uitkomsten van de evaluatie van de experimenten zou aanwijzingen kunnen bevatten om daarin wijzigingen aan te brengen. Bovendien zal het eindrapport van de Commissie Sorgdrager ook betrekking hebben op de werking van de RAS. Ik wil daarop thans niet vooruitlopen. Zie ook mijn antwoord op de volgende vraag (8).

Centrale aanmelding bij de Informatie Beheergroep is een van de voorwaarden voor het goed functioneren van beide systemen. Het biedt immers studenten de mogelijkheid om bij fixus-opleidingen 'landelijk' mee te kunnen doen. Niet alleen wordt door de Informatie Beheergroep aan elke student die zich aanmeldt voor een fixusopleiding uitgebreide informatie verschaft over de wijze waarop de gewogen loting zal plaatsvinden, maar ook over de wijze waarop de verschillende instellingen vorm hebben gegeven aan de decentrale selectie. De aanstaande student kan op basis van deze informatie zijn keuze voor al dan niet deelnemen aan de decentrale selectie bepalen. Centrale aanmelding is daarmee een waarborg voor de toegankelijkheid van het onderwijs. Bovendien bespaart het centraal aanmelden de student een aantal extra administratieve handelingen, aangezien bij de centrale aanmelding tevens een verzoek om studiefinanciering kan worden ingediend.

8.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de minister de mening deelt dat gewogen loting moet worden gehandhaafd voor een gedeelte van de beschikbare plaatsen.

Antwoord:

Bij de evaluatie van het experiment, die op grond van tenminste twee jaar ervaring met decentrale selectie zal plaatsvinden zullen onder meer conclusies moeten worden getrokken over de omvang van het centrale deel. Daarbij is in principe zowel geheel terug naar centraal als naar geheel decentraal mogelijk, evenals mogelijkheden daar tussenin.

9.

De leden van de PVDA-fractie vragen of de minister bereid is toe te zien op een effectieve en efficiënte dienstverlening en eventuele belemmerende factoren bij de loting op te lossen.

Antwoord:

De dienstverlening van de IB-Groep ten aanzien van de aanmelding en selectie betreft zowel de dienstverlening naar de aspirant-studenten als ook naar de instellingen. De belangen van deze groepen lopen niet altijd parallel, de gemeenschappelijke factor is evenwel dat beide eraan hechten zo snel mogelijk op de hoogte gesteld te worden over de eventuele plaatsing.

Samen met de instellingen en de IB-Groep is gezocht naar een transparant systeem waarbij decentrale selectie en centrale

(gewogen) loting naadloos op elkaar aansluiten. Het gekozen systeem houdt in dat de IB-Groep en de instellingen elkaar tijdig en volledig van de vereiste informatie voorzien. Met de Commissie Sorgdrager ben ik van mening dat daar waar deze informatie-uitwisseling in het voorgaande jaar niet optimaal is verlopen, het om aanloopproblemen gaat die zullen worden opgelost. Teneinde de aspirant studenten zo snel mogelijk in het bezit te stellen van een bewijs van toelating is zowel in de WHW als in de Regeling aanmelding en selectie hoger onderwijs (RAS) een strakke uitvoeringsprocedure opgenomen. De in de regeling vastgelegde termijnen zijn daarbij van groot belang en vormen naar mijn mening een garantie voor een effectieve en efficiënte uitvoering.

10.

De leden van de PVDA-fractie vragen zich af welke maatregelen de minister denkt te nemen in de RAS voor het geval instellingen niet tijdig (voor 15 juni) de decentraal geselecteerde aspirant-studenten doorgeven aan de IB-Groep.

Antwoord:

Bij de uitvoering van de decentrale selectie en de centrale loting is, zoals hiervoor al gezegd, een naadloze aansluiting tussen beide procedures van groot belang om zowel decentraal geselecteerde als centraal ingelote studenten zo snel mogelijk van een bewijs van toelating te voorzien.

De RAS regelt de uiterste termijn waarop de instellingen de uitslag van de decentrale selectie aan de IB-Groep moeten meedelen. Daar waar de instellingen niet aan deze termijn voldoen zou een aantal plaatsen dat voor decentrale selectie beschikbaar is, aan de beschikbare plaatsen voor gewogen loting worden toegevoegd. Hierdoor zou een aantal decentraal toegelaten studenten kunnen worden benadeeld. Ik zal bezien of in de RAS een bepaling kan worden opgenomen, die er toe strekt dat een decentraal toegelaten student, wiens gegevens niet tijdig aan de IBG zijn doorgegeven, toch een bewijs van toelating ontvangt.

11.

De leden van de PVDA-fractie vragen welke maatregelen de minister voornemens is te nemen om opengevallen plaatsen effectief vullen.

Antwoord:

Bij de aanmelding voor een opleiding in het hoger onderwijs heeft de aspirant student de mogelijkheid om naast de opleiding van eerste voorkeur een opleiding van tweede voorkeur te vermelden. Indien een aspirant-student in eerste instantie is uitgeloot, krijgt hij nogmaals de mogelijkheid om een opleiding van tweede voorkeur te kiezen. Mocht in de loop van de selectieprocedure blijken dat er plaatsen beschikbaar zijn dan worden deze aspirant-studenten, die in eerste instantie uitgeloot waren, op de hoogte gesteld. Het is aan die aspirant-student om een keuze te maken of hij alsnog de opleiding van eerste voorkeur wil volgen of dat hij nu de opleiding van zijn tweede voorkeur verkiest. De aspirant-student heeft hierbij volledige vrijheid van keuze. Hij kan en mag niet worden gedwongen terug te keren naar zijn oorspronkelijke opleiding van

eerste voorkeur.

Indien er uiteindelijk geen uitgelote gegadigden meer zijn dan voorziet de RAS (de artikelen 22 tot en met 24) in een systeem waarbij resterende plaatsen opgevuld kunnen worden. De regelgeving is er altijd op gericht om het aantal plaatsen van een numerus fixus opleiding zo snel mogelijk te vullen.

Overigens kan een aspirant-student altijd op elk gewenst moment, ook na aanvang van het studiejaar, besluiten om voor een andere opleiding te kiezen. Het is dan ook inherent aan de systematiek dat plaatsen die op een later moment vrijvallen doordat een (aspirant)student alsnog besluit om een andere opleiding te gaan volgen, later gevuld worden.

Om in een zo vroeg mogelijk stadium van het selectieproces het aantal plaatsen zo volledig mogelijk in te vullen, kunnen de instellingen de IB-Groep verzoeken om bij de aanvang van de centrale lotingsprocedure (halverwege juli) uit te gaan van een op te geven aantal plaatsen boven de feitelijke capaciteit. Daarbij geldt dat de instellingen, voor zover het uiteindelijke aantal geplaatste studenten groter is dan de oorspronkelijk opgegeven capaciteit, deze studenten wel moeten inschrijven voor de desbetreffende opleiding. Het is mijns inziens dan ook vooralsnog niet noodzakelijk de bestaande maatregelen op dit terrein te wijzigen.

Vragen en opmerkingen van de VVD-fractie.

1.

De bedoeling van het experiment was naar het oordeel van de leden van de VVD-fractie om juist inzicht te krijgen in zoveel mogelijk methodes die gehanteerd kunnen worden bij decentrale loting. Zij vragen of de minister deze zienswijze deelt.

Antwoord:

Ik deel de zienswijze van de leden van de VVD-fractie volledig.

2.

De leden van de VVD-fractie vinden het te vroeg om te zeggen dat het hanteren van een 8^e vak niet zou mogen, maar vragen wel om een nadere reactie met betrekking tot het punt van de rechtsgelijkheid. Overigens kunnen naar het oordeel van de VVD-fractieleiden scholieren zich hierop instellen nu het experiment loopt.

Antwoord:

Rechtsgelijkheid voor alle studenten is een uitgangspunt, dat bij de vaststelling van het wettelijk kader zwaar zal wegen. De door de commissie gesignaleerde mogelijkheid van het ontstaan van rechtsongelijkheid is naar mijn mening van niet meer dan tijdelijke aard. Ik deel de zienswijze van de VVD-fractie dat - zoals ik in andere woorden in mijn beleidsreactie heb aangegeven - zich daar gedurende de loop van het experiment op kunnen instellen.

3.

De leden van de VVD-fractie vragen de minister een reactie te geven

op criteria als geloof en achtergrond van een student; dit tegen het licht van de achterliggende vraag of dit elementen zijn waar een student invloed op kan uitoefenen.

Antwoord:

Het komt mij voor dat niemand invloed kan uitoefenen op zijn of haar achtergrond; mij zijn geen toelatingscriteria bekend die daar betrekking op hebben. Wat betreft het criterium 'geloof' neem ik aan dat de leden van de VVD-fractie hier het door de Christelijke Hogeschool Ede voor de opleiding journalistiek geformuleerde toelatingscriterium op het oog hebben, dat betrekking heeft op de "persoonlijke context aangaande het orthodox protestant-christelijk karakter van de instelling". Het is mijn opvatting, dat een bepaalde geloofsovertuiging en zeker het lidmaatschap van een kerkelijke groepering uiteindelijk het resultaat is van een eigen persoonlijke keuze; in die zin kunnen kandidaten daar invloed op uitoefenen.

4.

De leden van VVD-fractie vragen hoe om te gaan met een wanverhouding tussen beschikbare plaatsen en belangstellenden.

Antwoord:

De wijze waarop omgegaan moet worden met deze wanverhouding houdt ons al vele jaren bezig en is om dezelfde reden al sinds jaren geregeld in de wettelijke bepalingen met betrekking tot opleidingen, waarvoor een toelatingsbeperking geldt, met de bedoeling de beschikbare plaatsen zo eerlijk en objectief mogelijk te verdelen onder kandidaten. Het onderhavige experiment beoogt ervaring op te doen met aanvullingen op het huidige systeem van gewogen loting, door de introductie van de mogelijkheid van decentrale toelating. Ook wil ik wijzen op het feit dat het aantal plaatsen voor de opleidingen geneeskunde de afgelopen jaren fors is opgehoogd.

5.

De leden van de VVD-fractie vragen welke mogelijkheden de minister heeft om de instellingen te motiveren selectiemethoden te hanteren die gericht zijn op inzet, motivatie en specifieke talenten.

Antwoord:

In mijn beleidsreactie heb ik gesteld dat ingrijpen van mijn kant in deze fase van het experiment zich slecht verhoudt met het wezen van een experiment; dat geldt ook voor een directe bemoeienis van mijn kant waar het gaat om de keuze voor deze of gene selectiemethode. Desalniettemin heb ik ook aangegeven dat aan een zorgelijke ontwikkeling als de onevenredige nadruk op cognitieve prestaties tegenwicht geboden kan worden door selectiemethoden te hanteren die inzicht verschaffen in motivatie en interesses van de kandidaten. Ik ondersteun daarmee de aanbeveling van de Commissie aan de instellingen. Vooropgesteld, dat wat betreft het stimuleren van de instellingen om de mogelijkheden daartoe te verkennen, er vooral een taak ligt voor de Begeleidingscommissie, en dat de Commissie ook voornemens is de dialoog met de instellingen op dit punt aan te gaan, is het belang van het gebruik van de door de VVD-fractie bedoelde selectiemethoden in bestuurlijk overleg met de HBO-Raad en

de VSNU nadrukkelijk aan de orde gesteld.

6.

De leden van de VVD-fractie verzoeken op de hoogte te worden gehouden van de aanpassingen in de RAS.

Antwoord:

Hiervoor heb ik in een antwoord op een vraag van de PvdA-fractie al aangegeven, dat ik wil bezien of in de RAS een bepaling kan worden opgenomen, om het mogelijk te maken dat decentraal toegelaten studenten, die niet tijdig bij de IB-Groep zijn gemeld, wel in het bezit komen van een bewijs van toelating. Bij eventuele andere wijzigingen in de RAS zullen de verschillende belangen van de aspirant-studenten en de instellingen zorgvuldig moeten worden afgewogen. Voorts zal op basis van het eindrapport van de Commissie Sorgdrager bezien worden of er aanleiding is te komen tot (verdere) aanpassing van de RAS. Het parlement zal daarover uiteraard worden geïnformeerd.

7.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af wat de minister vindt van het idee ook de aanmeldingsprocedure te decentraliseren, dus zonder tussenkomst van de IBG.

Antwoord:

Zie mijn antwoord op vraag 7. van de PvdA-fractie.

8.

De leden van de VVD geven aan dat maar 16% van de geneeskundestudenten heeft meegedaan aan decentrale toelating hetgeen het belang benadrukt van goede en tijdige voorlichting. Zij informeren naar plannen om de voorlichting te verbeteren.

Antwoord:

Uit de monitorgegevens van het IOWO die bij het rapport zijn gevoegd blijkt dat ten behoeve van het studiejaar 2000/2001 in totaal 1839 personen hebben deelgenomen aan decentrale selectieprocedures. Daarin wordt voorts aangegeven dat ruim 60 % van de potentiële studenten belangstelling had voor de opleidingen aan de drie deelnemende universiteiten: geneeskunde(Utrecht en Leiden) en bedrijfswetenschappen Rotterdam.

Voorts merk ik op dat er naast voorlichting ook andere factoren van invloed zijn op het aantal aanmelders voor decentrale toelating. Ik onderschrijf het belang van een goede en tijdige voorlichting en acht dit een voortdurend punt van aandacht bij zowel de Informatie Beheer Groep (instroomwijzer) als de deelnemende instellingen zelf. Uit de rapportage van de Begeleidingscommissie maak ik op dat zij enige malen met de IBG heeft overlegd over haar rol bij de implementatie van decentrale toelating, haar betekenis voor de instellingen en haar taken op het gebied van centrale voorlichting over decentrale toelating. De commissie heeft daarbij suggesties gedaan voor de verdere verbetering van de voorlichting in de instroomwijzer. Ik wijs er daarnaast op dat ook de instellingen zelf een eigen verantwoordelijkheid hebben voor voorlichtingsaspecten

verbonden aan decentrale selectie. Ik acht het waarschijnlijk dat ook de aard van de primaire criteria een belangrijke rol heeft gespeeld. Deze criteria strekken er immers soms toe om grote aantallen aanmelders terug te brengen tot beheersbare aantallen. De beide opleidingen geneeskunde die de afgelopen ronde aan het experiment deelnamen (Utrecht en Leiden) verschaften het merendeel van de aanmelders aanstonds duidelijkheid over de vraag of zij al dan niet voor decentrale toelating in aanmerking komen. Bij een negatieve kwalificatie heeft aanmelding dan geen zin. In dat opzicht hebben de criteria dus zeer effectief als een zeef gewerkt. Zo liet Leiden alleen degenen toe die in 1999 of 2000 eindexamen deden (en beschikten over bepaalde extra vakken) en stelde Utrecht alleen deelname open voor degenen die reeds een opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond.

9.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af of er in het derde jaar ook nog opleidingen bijkomen en informeren naar het stadium waarin de begeleiding van de begeleidingscommissie begint.

Antwoord:

Aanmelding als opleiding voor decentrale selectie is mogelijk op grond van artikel 7.57 WHW dat bepaalt dat het bestuur van een instelling die gebruik wenst te maken van de mogelijkheid tot decentrale selectie daarvan melding dient te maken aan de Informatie Beheer Groep en wel vóór 1 juni van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het studiejaar waarvoor decentrale selectie geldt. Bezien moet worden op welke wijze de resultaten daarvan nog bij de komende evaluatie kunnen worden meegenomen. De begeleiding van de begeleidingscommissie begint in principe zodra bekend is dat een instelling decentrale selectie overweegt.

10..

De leden van de VVD willen graag weten op welke wijze de instellingen van de verschillende opleidingen buitenlandse diploma's hanteren.

Antwoord:

Uit recente navraag door de begeleidingscommissie decentrale toelating is gebleken dat studenten die zich aanmelden met een door het Nuffic als gelijkwaardig beoordeeld buitenlands diploma van het voortgezet onderwijs bij het merendeel der instellingen ook kunnen deelnemen. Een enkele instelling overweegt toelating te beperken tot gegadigden met een Nederlands vwo en motiveert dat met een beroep op een specifiek profiel of de (on)vergelijkbaarheid van buitenlandse en Nederlandse pakketten bij evaluatie). De begeleidingscommissie heeft aangegeven hiertegen bedenkingen te hebben en zal haar standpunt op korte termijn kenbaar maken. Ik onderschrijf dat niet de principiële uitgangspunten mogen worden ondergraven waarvoor in de algemene toelatingsregeling gekozen werd. Tussen toelaatbare groepen mag geen onderscheid mag worden gemaakt op basis van de ene hetzij de andere vooropleidingsroute.

11.

De leden van de VVD-fractie vragen of de minister verwacht dat door de tweede fase (bijvoorbeeld door profielen) er het komend jaar knelpunten zullen ontstaan.

Antwoord:

De tot dusver gesignaleerde knelpunten zijn 21 juni besproken in het Algemeen Overleg en blijken niet van een dusdanige omvang dat er gevolgen te verwachten zijn voor de decentrale selectie.

12.

De leden van de VVD vroegen zich af of de prestaties van de studenten die decentraal zijn toegelaten ergens verzameld worden.

Antwoord:

Het in opdracht van de begeleidingscommissie decentrale toelating gestarte evaluatie-onderzoek van het IOWO richt zich op vier groepen: de groep die direct geplaatst wordt, de groep die decentraal wordt geselecteerd, de groep die na gewogen loting wordt geplaatst en de groep niet geplaatsten. Deze laatste groep volgt mogelijk een andere opleiding in het hoger onderwijs. De genoemde cohorten worden in een deelonderzoek gevolgd op onder meer de studievoortgang (hoeveel studiepunten zijn behaald) en het behaalde propedeuserendement (is er sprake van voortijdige uitval in de propedeuse en wat zijn daar de oorzaken van). Verder zijn er instellingen die met startsubsidie van de commissie zelf evaluatieonderzoek uitvoeren. Zij hebben zich onder meer toe verbonden de resultaten van dat onderzoek ter beschikking te stellen van de IOWO-evaluatie.

Vragen en opmerkingen van de CDA-fractie.

1.

De leden van de fractie van het CDA vragen mij te verduidelijken waaruit blijkt dat de relatief korte termijn van het experiment in de weg staat dat de nu verzamelde gegevens als algemene leerpunten zijn op te vatten.

Antwoord:

Ik heb in mijn beleidsreactie geprobeerd aan te geven, dat gezien het kleine aantal deelnemende instellingen en het geringe aantal opleidingen waar het experiment betrekking op heeft (waarbij het in enkele gevallen ook nog eens gaat om een klein percentage plaatsen, die voor het experiment beschikbaar zijn), er te weinig kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn om daaruit met betrekking tot het systeem van decentrale toelating algemene leerpunten te destilleren en dat - gegeven het feit dat we het hebben over de resultaten van het eerste jaar van een driejarig experiment - het ook eenvoudigweg te vroeg is om dat te doen.

Wat betreft het gewenste minimum aantal participerende instellingen - wat de leden van de CDA-fractie mij vragen aan te geven - meen ik dat daar niet zonder meer een getal aan te verbinden is. Van belang is dat de deelnemende instellingen gebruik maken van de ruimte die

zij hebben om plaatsen te reserveren voor decentrale toelating en dat zij - in totaliteit - een diverse reeks van selectiemethoden uitproberen. In het jaar 2001-2002 zullen minder HBO-instellingen, maar beduidend meer wo-instellingen in het experiment participeren.

2.

De leden van de CDA-fractie vragen of de minister het met hen eens is, dat het belangrijk is ook tijdens het experiment te komen tot aanpassingen, juist met het oog op het in beeld krijgen van het volle potentieel van decentrale selectie.

Antwoord:

Het is uiteraard belangrijk om waar wenselijk nog tijdens het experiment te komen tot aanpassingen, mits de instellingen daar zelf toe komen, op basis van eigen ervaringen of naar aanleiding van adviezen en/of aanbevelingen van de Begeleidingscommissie. Om zicht te krijgen op het volle potentieel van het systeem van decentrale selectie is het vooral van belang dat er meer instellingen aan het experiment deelnemen en dat een diverse reeks selectiemethoden wordt uitgetoetst; het eerste zal in ieder geval gebeuren, het tweede wordt door de Begeleidingscommissie gestimuleerd en door mij van harte ondersteund.

3.

De leden van het CDA vroegen zich af waardoor het betrekkelijk geringe aantal participerende instellingen en opleidingen is veroorzaakt en waarom de minister onder meer op basis van zo'n analyse niet gepoogd heeft meer opleidingen bij het experiment te betrekken. Zij vragen of hij bereid is dat alsnog te doen.

Antwoord:

Zoals ik de voorzitter van de Tweede Kamer in juni 1999 bericht heb vonden de wo- instellingen het na rijp beraad verstandiger om de invoering van de decentrale toelating over de volle breedte pas met ingang van het studiejaar 2001/2002 te laten plaatsvinden. Zij overwogen daarbij dat een goede start met de juiste criteria van wezenlijk belang is voor het welslagen van het experiment. Zij vonden de tijd voor de ontwikkeling van dergelijke criteria met het oog op invoering voor het studiejaar 2000/2001 te kort en kozen ervoor de eerste ronde decentrale toelating slechts daar te laten plaatsvinden, waar zich duidelijke mogelijkheden aandienen. Slechts Leiden en Utrecht beschikten over die mogelijkheden, waardoor toch met ingang van het studiejaar 2000/2001 al op enige schaal ervaring kon worden opgedaan met decentrale toelating.

De huidige ronde is deelname veel groter, al zijn er nog enkele instellingen die ondanks het faciliteringsbeleid van deze kant niet met het experiment meedoen. De redenen daarvoor lopen uiteen. Zo wil de ene opleiding zich bewust richten op de doelgroep Natuur en Techniek, waarvan pas in juni 2002 de eerste significante uitstroom is te verwachten. Een andere opleiding gaf aan slechts met de opleiding tandheelkunde te willen participeren omdat het niet mogelijk bleek de oorspronkelijke criteria voor geneeskunde die met het oog op de bescherming van de reeds zwaar belaste onderwijsstaf waren opgesteld, te handhaven. Tenslotte geeft één instelling aan

niet te willen deelnemen omdat er tot dusver geen goede criteria geformuleerd zijn die voldoen aan de politieke wens om gemotiveerde schoolverlaters een rechtvaardige kans te bieden.

4.

De leden van de CDA-fractie vragen de minister aan te geven of de compromisachtige opzet van het experiment naar zijn mening heeft bijgedragen aan een gebrekkig animo tot deelname en vragen of hij tegemoet wil komen aan de wens van het CDA om de instellingen de mogelijkheid tot een 100% decentrale toelating.

Antwoord:

Ik ben van mening dat een vermeende compromisachtige opzet van het experiment geen factor is geweest. Weliswaar is qua deelname in het eerste jaar sprake van een zekere terughoudendheid van de kant van de universiteiten, in het tweede jaar van het experiment zal een groter aantal instellingen en opleidingen aan het experiment deelnemen. Ik zie daarom geen reden om nog tijdens het experiment de decentrale toelating uit te breiden tot 100%. Besluitvorming daarover vindt eerst plaats op basis van de evaluatie van het experiment.

5.

De leden van de CDA-fractie vragen zich af welke acties en welke concrete bijstellingen nog tijdens de loop van het experiment van de minister zijn te verwachten.

Antwoord:

Ik heb aangegeven dat ik de door de Begeleidingscommissie gesignaleerde ongewenste ontwikkeling rond twee aspecten, te weten de hantering van de primaire criteria en de onevenwichtigheid met betrekking tot de doelgroep van het experiment in bestuurlijk overleg met de in het experiment participerende instellingen aan de orde zal stellen. In het overleg met de HBO-Raad en de VSNU van 12 juni jl. is nog eens gewezen op het grote belang van de inzet van alternatieve selectiemethoden voor het welslagen van het experiment. Zoals ik hierboven in antwoord op een vraag van de PvdA-fractie heb aangekondigd, zal ik mijn standpunt ook schriftelijk bij de deelnemende instellingen onder de aandacht brengen en hen oproepen zich de suggesties die de Begeleidingscommissie in dit verband heeft gedaan ter harte te nemen.

Voorts zal ik bezien welke mogelijkheden er zijn om - zo mogelijk dit najaar - in de RAS een bepaling op te nemen om decentraal toegelaten studenten, wier gegevens niet tijdig aan de IBG zijn doorgegeven toch een bewijs van toelating te verschaffen.

6.

De leden van de fracties van het CDA en D66 vragen de minister op basis van welke analyse hij veronderstelt dat de knelpunten van technische aard aanloopproblemen betreffen die langs natuurlijke weg kunnen worden opgelost.

Antwoord:

Uit de rapportage van de Begeleidingscommissie blijkt dat voor velen

- studenten en hun ouders, maar ook decanen en onderwijsgeveden - de gang van zaken rond decentrale toelating als nogal ondoorzichtig wordt ervaren. Soms is er onbekendheid met de mogelijkheden van decentrale toelating, soms is er sprake van onduidelijkheid over de inhoud van de instellingscriteria. De Commissie constateert dat sommige onduidelijkheden onvermijdelijk zijn, omdat zij samenhangen met de keuze voor het systeem van decentrale toelating. Voor het overige mag worden aangenomen dat naar mate de vele betrokkenen meer ervaring opdoen - in de loop van het experiment - met het systeem van decentrale toelating, de geconstateerde knelpunten zullen afnemen. Terecht stelt de Commissie dat daartoe wel de voorlichting dient te worden aangescherpt en dat de instellingen en de IBG er goed aan doen in onderling overleg te onderzoeken waar verbetering in de dienstverlening mogelijk is. Tot slot wijs ik er op dat de instellingen - in de loop van het experiment - ook een beroep kunnen doen op de Begeleidingscommissie zelf; uit de rapportage blijkt dat de Commissie de instellingen in ruime mate met bemiddeling, adviezen en handreikingen heeft bijgestaan.

7.

De leden van de CDA fractie vragen de minister aan te geven in welke richting hij een aanpassing van de RAS voorziet en op welke termijn deze experimentaanpassing is gepland.

Antwoord:

Zoals ik hierboven in antwoord op vraag 10 van de PvdA-fractie heb aangegeven, zal ik bezien of in de RAS een bepaling worden opgenomen - zo mogelijk dit najaar - die ertoe strekt dat decentraal toegelaten studenten, wier niet tijdig aan de IBG zijn doorgegeven, toch een bewijs van toelating ontvangen.

Vragen en opmerkingen van de D66-fractie.

1.

De leden van de D66-fractie vragen zich af of de kandidaten voor decentrale toelating, die al een opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond, voor studiefinanciering in aanmerking komen, of dat de opleidingen deze voor eigen rekening nemen.

Antwoord:

Voor studenten, die via het systeem van decentrale selectie tot een opleiding worden toegelaten, gelden de SF-regels die voor iedere andere student gelden. Dat betekent voor studenten, die al een opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond, dat hun SF-rechten - voorzover deze nog niet voor de eerste studie zijn opgebruikt - voor een tweede studie kunnen worden ingezet.

2.

De leden van de D66-fractie vragen zich af of de minister zich voldoende realiseert dat het tweede fase programma nauwelijks nog vrije ruimte kent.

Antwoord:

De vrije ruimte is nog even groot als voorheen. Slechts het met examenvakken te vullen gedeelte van deze ruimte is (tijdelijk) verminderd, om de gesignaleerde overladenheid terug te brengen. Het soort activiteiten waarop de Begeleidingscommissie lijkt te doelen heeft vooral een plaats binnen het niet met examenvakken te vullen gedeelte van de vrije ruimte.

3.

Het is de leden van de D66-fractie niet bekend dat het examenprogramma toestaat dat werkervaring in de plaats mag komen van een vak in de vrije ruimte. Is die mogelijkheid inmiddels gecreëerd en om hoeveel uur werkervaring moet het dan gaan?

Antwoord:

In het deel van de vrije ruimte waarop hierboven werd bedoeld kan bijvoorbeeld een stage plaatsvinden. De regelgeving heeft deze mogelijkheid steeds gekend. Overigens zal de 'buitenschoolse werkervaring' waarop de Commissie doelt veelal buiten schoolverband zijn opgedaan.

4.

Het is de leden van de D66-fractie niet duidelijk waarop de minister de aannahme baseert dat de gerezen technische problemen vanzelf " langs natuurlijke weg opgelost" zullen worden. Graag willen de leden hierop een nadere toelichting krijgen.

Antwoord:

Zie mijn antwoord hierboven op vraag 6. Van de CDA-fractie.

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie.

1.

De leden van de SP-fractie merken op dat de minister niet is ingegaan op de opmerkingen van de Commissie over het element 'rechtvaardigheid' en vragen hem - om te voorkomen dat leerlingen feitelijk in de onmogelijkheid komen te verkeren om aan de gestelde eisen te voldoen - óf de decentrale toelating af te schaffen, óf de profielensystematiek open te breken, opdat leerlingen minder worden belemmerd door de verminderde keuzevrijheid als gevolg van de tweede fase.

Antwoord:

Afschaffen van het experimentele systeem van decentrale toelating is niet aan de orde; openbreken van de profielensystematiek zou de kansen van leerlingen sterk beperken, indien zij het vo verlaten met een vakkenpakket zonder eenduidig profiel.

Wat betreft het aspect 'rechtvaardigheid' heb ik in mijn beleidsreactie gesteld te denken dat vo-leerlingen in de komende jaren in toenemende mate in staat zullen zijn om te anticiperen op extra eisen die aan kandidaten voor decentrale toelating worden gesteld, maar dat niettemin moet worden gewaakt voor een stapeling van eisen, als gevolg waarvan de reguliere studielast te ver wordt overschreden.

2.

De leden van de SP-fractie zeggen de conclusie van de Commissie te delen dat het experiment deels zijn doel voorbij schiet doordat instellingen een sterke voorkeur hebben voor kandidaten die al een gehele of gedeeltelijk opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond, en vragen wat de minister daar aan denkt te doen.

Antwoord:

Uit mijn beleidsreactie blijkt dat ik deze conclusie van de Commissie en de SP-fractie deel; ook naar mijn mening gaat deze ontwikkeling ten koste van de doelstelling van het experiment. Zoals ik hierboven in antwoord op gelijklopende vragen van de PvdA- en CDA-fractie heb aangegeven, is in het bestuurlijk overleg met de HBO-Raad en de VSNU mijn standpunt terzake nadrukkelijk aan de orde gesteld. Op korte termijn zal ik dat ook schriftelijk doen aan het adres van de deelnemende instellingen.

Zoetermeer, 6 juli 2001

De minister van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschappen,

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)